

ÎN CĂUTAREA LIMBII CREAȚIEI SAU OBSESIA TURNULUI BABEL

GHEORGHE ANA-DANIELA
ȘCOALA cu CLASELE I-VIII „ION JALEA” din CONSTANȚA

The work with the title „Looking for creation language or the obsession of the Babel Tower ” proposes to treat the idea of the perfect language as an act of communication because the language is an extremely necessary analogic code for the act of communication. Taking into consideration this perspective, we consider interesting the works of the two cultural personalities: Ioan Petru Culianu’s „The Creation Language ” and Umberto Eco’s „Looking for the Perfection of Language in European Culture ”. The two authors discuss about the concept of creation language even if the first one creates a story which plot is among and around the original language and undelimits the existence of creation language inside a mysterious box and the second one discusses the theme from the linguistic point of view and considers that the perfect language is the original one it is the one given to Adam by God, the one which must be regained.

More and more than this, from the European Integration perspective, we can aim to this ideal illustrated by the „perfection of language ” sentence without affecting the national boundaries which every nationality has. The creation language could become a kind of connection even if only at the utopia level.

Motto: „Ca și INSULA PERDITA sau TERRA INCOGNITA, un Graal mereu promis și niciodată aflat, limba perfectă nu a încetat niciodată să ne fascineze cele mai înalte spirite ale culturii europene...” (Umberto Eco – *Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană*)

Orice text literar sau nonliterar presupune, în stadiul primar, o schemă axată pe ideea de comunicare. Trebuie să existe acele componente necesare comunicării, fie că este vorba despre un text scris sau un text oral.

Oricare ar fi creația, ea presupune acele componente specifice actului de a comunica, și anume : emițător, receptor, mesaj, cod, canal, context.

Dacă ne referim la opera literară, în cadrul genului epic, de pildă, există un narator care îndeplinește statutul de emițător, un cititor cu rol de receptor, un mesaj- textul scris, elaborat de scriitor în funcție de structura spirituală, abisală a acestuia, un canal, în speță cartea, și un cod (care trebuie să fie comun atât creatorului, cât și lectorului)- limba.

Având în vedere ideea că „Natura este, în general, compusă din elemente analogice; în încercarea de a înțelege sau clasifica natura, îi impunem acesteia diferențe digitale: de exemplu, <<cele șapte vârste ale omului>> sau distanțele dintre oameni- relația intimă, cea personală, semipublică și publică ”¹, putem afirma că și limba constituie un cod analogic, chiar dacă sistemul nostru de notare i-a conferit trăsături distinctive: alfabet, sunete, litere, părți de vorbire, părți de propoziție etc.

Pornind de la conceptul de „cod”, Ioan Petru Culianu și Umberto Eco propun o viziune interesantă de abordare a originii limbii universale, o limbă vorbită și cunoscută, în timpurile primordiale, de către toți oamenii.

Povestirea “Limba creației” de Ioan Petru Culianu ne determină să reflectăm asupra limbii perfecte, considerând-o ca fiind un El Dorado, un fel de țărâm pierdut, dar niciodată regăsit, întotdeauna greu de stabilit originile .

Creatorul erudit al acestei povestiri amintește de Jean Baptiste Bochard de Scharon, Procuror General al Regatului Francez, care pretindea că ar fi descoperit limba folosită de Dumnezeu înainte de facerea lumii. El ar fi construit o cutie muzicală care păstra sunetele misterioase ale graiului divin.

¹ John Fiske, *Introducere în științele comunicării*, Polirom, Iași, 2003, p. 91

Oare limba creației să fie muzica? Ne punem această întrebare pornind de la ideea că muzica poate fi înțeleasă de oricine, indiferent de limba vorbită de acesta. Este necesar să subliniem și faptul că muzica este tot un cod anlogic, chiar dacă are note și portative, însemne ale unui cod digital. Bochart a pus la îndemâna omenirii această cutie tainică.

Înainte de 1247, Raymond Lullus, un catalan, a descoperit simplitatea limbii arabe, care constă în permutarea unor grupuri de trei litere. Tot ceea ce poate fi conceput este rezultatul permutării a trei simboluri sau noțiuni. Deci, acest cod este limba creației și poate fi înțeles indiferent de grai, cultură sau rasă.

Mai apoi, Giordano Bruno a reluat cercetările lui Lullus, descoperind, pare-se, „graiul îngerilor”.

Descartes a intuit că limba lui Dumnezeu ar avea puteri extraordinare asupra ființei umane, iar cel care o va descoperi va intra în posesia „unei arme nemaipomenit de versatile, capabilă să împlinească orice năzuință pământească și chiar mai mult de atât”.²

Baronul Gottfried Wilhelm von Leibnitz spera să descopere o limbă universală.

Ajuns la o licitație, personajul, narator de altfel, cumpără cutia muzicală a lui Bochart și constată că mecanismul ei era încă bun. Ulterior conștientizează că această cutie, pe care erau încrustate literele Aleph, Resh, Lamed (o Mamă, o Dublă și o Simplă) simbolizând cifrele 231, numărul Porților Creației, rămâne mută. „Deci, așa cum, „plinul absolut și golul absolut sunt echivalente”, cutia muzicală produce, „graiul tăcut și insondabil” de care Dumnezeu s-a folosit atunci când a creat lumea.

Dar protagonistul este măcinat de misterul acestei cutii care îl atrăgea ca un magnet, neacceptând ipoteza de mai sus. Până într-o bună zi când a constatat că, în timpul unui jaf armat asupra unei bănci, hoții au luat tuturor lucrurile de valoare, numai lui nu i-au luat nimic. Oare, „le-ar fi modificat percepțiile hoților, încât devenise invizibil din punctul lor de vedere”?

Aceste tipuri de întâmplări s-au repetat constant, personajul –narator fiind în centrul lor.

Se pare că eroul a devenit victima unor haruri: „Harul Discreției, Harul Socotelii în Minus, Harul Iubirii Nemeritate, Prevestirea Evenimentelor Mărunte “ și altele pe care le-a numit, „ Haruri Neînsemnate “-manifestate după ce a procurat cutia tainică, ea având, parcă, puterea unui talisman. Ne întrebăm- nu cumva cel care dobândește cutia ce deține Limba Creației nu este vânat de Ea?

Pătruns de teama că ar fi posibil să împărtășească soarta lui Lullus, a lui Bruno, a lui Bochart și a moștenitorilor cutiei, povestitorul, „ascunde cutia, îi șterge urmele porților, inițialele, îi ia una dintre roțile dinăuntru, duce cutia într-un talcioc, în Massachusetts, și pleacă prefăcându-se indiferent.

Interesant ni se pare că Umberto Eco, în al său discurs, „Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană”, tratează tema limbii perfecte, bineînțeles, „Limba Creației” la Ioan Petru Culianu, considerând că sursa creării limbii desăvârșite și universale este Adam (primul om), căruia DIVINITATEA i-a dăruit o matrice lingvistică, o „forma locutionis”, deci un fel de gramatică universală.

În Geneză 2, 19, se precizează că Dumnezeu îi prezintă lui Adam animalele, iar acesta trebuie să le dea nume. Dante se întreba cum a vorbit Adam cu Dumnezeu în Paradisul terestru, avansând ipoteza că Dumnezeu ar fi mișcat aerul astfel încât să producă sunete inteligibile pentru Adam. Este prezentă și aici ideea de sunet, existență și la Culianu, chiar dacă nu este vorba de o melodie.

Conform unei tradiții medievale, Dumnezeu s-ar fi adresat primului om prin intermediul fenomenelor atmosferice, tunet, grindină, cutremure. Acest raport era de natură mistică, vehicolul expresiv nefiind relevant, întrucât sensul se transmite de la intelect la intelect sau de la inimă la inimă.

Dante aspiră la fundamentarea unei limbi vulgare ilustre („De vulgari eloquentia”), ilustru însemnând, „care răspândește lumină”³, această limbă fiind construită pe modelul limbii adamice originare. Se pare că Adam inventează ebraica, Dumnezeu fiind cel care i-a dat lui Adam un dar al limbii, ceva fundamental, mai abstract și mai primitiv decât o limbă, o gramatică universală. Și ebraica lui Adam se schimbă și se dezvoltă pe parcursul evoluției sale.

Ar trebui să existe o limbă unică, așa cum se întâmplă cu numerele- unde cuvinte diferite trimit la aceeași entitate matematică. Galileo Galilei vede universul sub forma unei cărți, „limba acestei

² Ioan Petru Culianu, *Arta fugii*, Polirom, Iași, 2002, p.89

³ Umberto Eco, *Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană*, Pontica, Constanța, 1996

cărți este matematica, iar caracterele ei sunt triunghiuri, cercuri și alte figuri geometrice”⁴. Independent de varietatea limbilor, toate popoarele marchează numerele cu aceeași cifră sau caracter .

Leibniz consideră că limba perfectă va fi aceea a logicii matematice și a calculului binar.El evidențiază ideea că „unul și același adevăr poate fi așezat pe poziții diferite, în funcție de termnii pe care-i include, de mijloacele și cauzele de care depinde, sau de urmările și efectele pe care le poate avea... Tot astfel, cei care organizează o bibliotecă adesea nu știu unde să așeze unele cărți și rămân în cumpănă între două sau trei locuri la fel de potrivite”⁵. De asemenea, se presupune posibilitatea unei „mentaleze” – o limbă înscrisă în circumvoluțiunile creierului nostru, capabilă să furnizeze structura de adâncime a oricărei expresii în orice limbă naturală.

Diferențierea naturală a limbilor a fost și un fenomen pozitiv care a permis fixarea locuințelor, nașterea națiunilor și sentimentul identității naționale. Pluche ar fi putut afirma că „ l’etat c’est la langue” .

Hegel reia tema pozitivității Turnului Babel,iar la el această reevaluare a subiectului nu privește doar întărirea legăturii sociale, ci și celebrarea aproape sacrală a muncii umane.

Turnul pare să prevestească nașterea statului etic ;„confusio linguarum” este semnul că unitatea statuală nu se profilează și ca universală, ci dă viață diverselor națiuni ; fapta babelică este primul semn al unei ere a progresului și a rațiunii.

Ne punem întrebarea dacă trebuie să luptăm împotriva Turnului Babel și să regăsim limba perfectă sau să-l acceptăm și să realizăm o situație de plurilingvism, ascunzând odată pentru totdeauna,„cutia misterioasă”.

Sau... așa cum teoretiza un gânditor arab, Ibn Hazm, din secolul al XI-lea să acceptăm că darul primit de Adam era plurilingvismul. Exista, la început, o limbă dată de Dumnezeu, bogată în nume și în sinonime, încât Adam a putut să denumească, fără confuzie, toate lucrurile Universului . Limba aceasta le-a inclus pe toate celelalte . Neclaritatea care urmează nu corespunde inventării unei limbi, ci fragmentării acelei limbi unice care existat „ab initio” și care conținea toate limbile ce vor urma. Este motivul pentru care toți oamenii sunt în stare să înțeleagă relația divină, indiferent de limba în care este exprimată.

Încărcați de atâta mister, de atâta istorie, generate de operele măștrilor Ioan Petru Culianu și Umberto Eco, ne întoarcem la viața noastră cotidiană de simpli muritori și ne întrebăm retoric: Babel sugerează darul primordial care trebuie recucerit, și nu blestemul sau rana nevindecată?

BIBLIOGRAFIE

Borges, Jorge Luis, *Eseuri*, Polirom, Iași, 2006

Culianu, Ioan Petru, *Arta fugii.Povestiri*,Polirom, 2002, Iași

Eco, Umberto, *Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană*,Editura Pontica, Constanța, 1996

Fiske, John,*Introducere în științele comunicării*,Polirom, Iași. 2003

⁴ apud. Jorge Luis Borges, *Eseuri*,Polirom, Iași, 2006, p.255

⁵ apud. ⁵ Umberto Eco, *Pe urmele limbii perfecte în cultura europeană*,Pontica, Constanța, 1996